

THE IMPACT OF SCIENTIFIC CREATIVITY ON HAPPINESS

VYNOHRADOVA Viktoriia

In Happiness And Contemporary Society : Conference Proceedings Volume (Lviv, March, 20-21, 2020). Lviv: SPOLOM, 2020. P. 293-295.

ISBN 978-966-919-593-7

ВПЛИВ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ НА ВІДЧУТТЯ ЩАСТЯ

ВИНОГРАДОВА Вікторія

// *Щастя та сучасне суспільство* : збірник матеріалів міжнародної наукової конференції (Львів, 20-21 березня 2020 р.). – Львів: СПОЛОМ, 2020. – С. 293-295.

ISBN 978-966-919-593-7

VYNOHRADOVA Viktoriia

PhD, Associate Professor,

Head of «Psychology and Pedagogy» Department,

Taurida National University (Kyiv, Ukraine)

THE IMPACT OF SCIENTIFIC CREATIVITY ON HAPPINESS

ВИНОГРАДОВА Вікторія

кандидат педагогічних наук, доцент

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського (Київ, Україна)

ВПЛИВ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ НА ВІДЧУТТЯ ЩАСТЯ

The theme of happiness is relevant today. We adhere to the position that happiness consists in the self-development of a person. A person who has a creative profession or is creative in work can feel the fullness of life. We conducted a pilot study of scientific and pedagogical workers of the Taurida National University named after V.I. Vernadsky. The results showed that most teachers associate the creative process with a sense of happiness. However, the result of scientific creativity does not always lead to the same feeling. Famous scientists such as V.I. Vernadsky was very fond of scientific activity and creativity. We can assume that the scientist felt happy in scientific creativity.

Сьогодні тема щастя стає більш актуальною. У деяких країнах вираховують індекс щастя громадян, а в Бутані, навіть, створили міністерство щастя. Зараз й інші країни запроваджують такі нововведення. Для одних щастя – це тихе і спокійне сімейне життя, для інших робота, яка полягає у можливості реалізувати себе у творчості чи бізнесі, для третіх – допомога іншим, волонтерство. Тобто щастя має багато граней. Отже, питання щастя обговорюють як на побутовому, так і державному рівнях. Слід відмітити, що науковці різних спеціальностей: філософи, психологи, лікарі, педагоги та інші також піднімають це питання у своїх галузях дослідження. Однак, єдина позиція відсутня.

На думку Аристотеля, щастя - це поєднання чесноти людини і зовнішньої ситуації, а не життя, безцільно розтрачене на насолоди і розваги, почесні і багатство. Великий філософ високо цінував розумну, практичну мудрість, мужність, розсудливість, чесність, дружелюбність, люб'язність, щедрість і поміркованість. Іншими словами, щастя - це забезпечення вищого людського блага. Воно визначається як діяльність на основі кращих чеснот.

На думку багатьох психологів, і ми її розділяємо, щастя – це саморозвиток особистості. На наш погляд, цікавим є дослідити одну зі складових щастя, а саме творчість. Людина, яка має творчу професію або проявляє творчість у роботі може відчувати повноту життя. І на це не впливає саме специфіка творчого процесу, а має значення процес знаходження у стані творчості.

Перебуваючи в так званому "творчому потоці", людина може повністю розчинятися в процесі, не помічаючи навколишнього і навіть не відчуваючи щастя, але вона натхненна і захоплена. Ймовірно, цей стан і є щастям. Чим більше вона знаходиться в потоці щодня, тим більше щастя в результаті вона відчуває.

Нейропсихологи зазначають, що творчість також необхідна як засіб для підтримки нормальної роботи мозку. Мозок звільняє себе від рішення простих завдань, дозволяючи вирішувати їх машинально, але потребує творчої діяльності, щоб мати повноцінне функціонування і розвиток. Ця потреба мозку повинна бути задоволена для збереження його працездатності. Звідси ми можемо зробити висновок, що заняття творчими видами діяльності або використання своїх творчих сил є способами самозадоволення мозку і психіки людини та сприяють соціальній стабільності. Деякі науковці підкреслюють здатність творчого процесу впливати на самопочуття хворого і використовують творчість як засіб для лікування без використання ліків або в доповненні до традиційного лікування. Хворому пояснюють хворобливі зміни в його організмі, і як повинен працювати організм в нормальному стані, і пацієнт починає себе лікувати через уяву і творче перетворення. Найчастіше це відбувається за допомогою мистецтва - арт-терапії. Творчість - це відображення ментального стану, а мистецтво має універсальну мову. Саме тому лікування через творчий процес в живопису, ліплення здається більш доступним і універсальним.

Сьогодні значення творчості та творчого підходу у різних видах діяльності неможливо переоцінити. З одного боку, певні функції робітників та цілі професії відмирають у зв'язку з прогресом та роботизацією. З іншого боку, до працівника будь-якої професії все більше висуваються вимоги до прояву творчості та вирішення творчих завдань. І це стосується не лише керівного складу організацій, а й інженерів, майстрів та усіх працівників. Без творчого підходу, неможливі й наукові відкриття. Вчені намагаються систематично раціоналізувати добір та використання матеріалів, технологій виготовлення та створення нових технологій.

Слід зазначити, що переважна більшість науковців виділяють три види творчості: наукову, технічну та художню. Однак, у нашій роботі ми хочемо розглянути саме наукову творчість. Наукова творчість пов'язана з діяльністю людини в певній галузі науки, наприклад у математиці, біології, хімії. Специфіка наукової творчості полягає в домінуванні теоретичного мислення, однак, з появою нових наукових напрямів, найчастіше переважає комбіноване мислення – теоретико-практичне. Потрібно відмітити, що можна виділити типові мислення хіміка, математика, біолога, географа, історика тощо.

Істинно творчою особистістю може бути захоплена, одержима якоюсь ідеєю людина – учений, - але їй завжди притаманний високий рівень творчої активності. Важлива умова творчості – сприйняття нових ідей, здатність знаходити й порушувати проблеми, незалежність поведінки та суджень і водночас уміння поступатись і відмовлятися від своїх попередніх думок, критичність, сміливість, терпимість. Істотною суб'єктивною умовою творчості зазвичай вважають завзятість, наполегливість, уміння забезпечити регулярність і ритмічність розумової праці. Результативність творчої думки залежить не лише від свідомості, а й від неусвідомлених ідей, імпульсивних здогадок, які виконують функцію поштовху щодо ціннісних асоціацій. Ці й інші чинники творчості породжують розмаїтість теоретичних уявлень про творчий процес.

Нами було проведено пілотне дослідження науково-педагогічних працівників Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського шляхом анкетування. Результати засвідчили про те, що більшість викладачів пов'язують

творчий процес з відчуттям щастя. Однак, результат наукової творчості не завжди призводить до цього ж відчуття. Багато хто відповів про те, що коли наукова робота завершена, то скоріше відчувають полегшення від виконання. Проте, не уявляють своє життя без улюбленої роботи, а, отже, не змогли б відчувати щастя.

Якщо звернутися до історичних постатей – науковців, які зробили неocenimий вклад у науку, то можемо побачити їх любов до неї, мужність та безкорисливість у роботі. Досить важливим є вклад В.І. Вернадського, який теорією ноосфери не вписувався у наукові рамки тодішнього суспільства, часто був не прийнятим та не зрозумілим. Однак, це не вплинуло на його почату справу і він продовжував свою роботу.

На нашу думку, наукова діяльність Володимиру Івановичу приносила велике задоволення, що лежить в основі таланту видатного науковця. Відомо, що розвиток здібностей в процесі діяльності пов'язані із загальною спрямованістю особистості. Розглядаючи творчість як продовження пізнавальної діяльності науковця, можна зрозуміти, як творець виходить за межі дозволеного. Тут багато чого залежить не від енергетичних ресурсів людини (знань, умінь, навичок, мотивів), а від її моральності.

В.І. Вернадський вмів швидко приймати нові наукові ідеї, гнучкість мислення, толерантність і сприйнятливність до нових ідей. «Наукова підготовка Вернадського, наукова атмосфера, в якій він сам жив і мислив, були такі, що йому були потрібні не століття, не роки, а тільки годинник і дні для того, щоб примкнути повністю до наукового руху, які в корені міняють всі основи людського світогляду, основи всіх наук»[2].

В.І. Вернадського не мав поганих звичок, щодня дотримувався режиму роботи, дуже любив свою справу, не відпочивав від наукових досліджень, навіть у відпустці. Здатність В. Вернадського переходити від спостережень і експерименту до несподіваних узагальнень приголомшувала. Ідеї його не завжди вміщувалися в рамки існуючої науки. Завдяки високій дисциплінованості мислення і незрівнянною організованості праці і часу В. Вернадський вмів працювати і мислити одночасно в різних напрямках [2, с. 193].

Отже, на прикладі видатного науковця В.І. Вернадського можна зробити висновок, що для того, щоб стати науковцем необхідні такі якості, як: активність, свобода, ініціативність, здатність удосконалювати оточуючий світ і нести за це відповідальність, продукувати нові ідеї та змінювати себе. Тому це дає можливість науковцю розвиватися та проявляти свої здібності, а також допомагає йому стати творцем своєї долі та суб'єктом власної життєдіяльності.

Результатом наукового дослідження стало з'ясування особливостей перебігу творчого процесу, а також їх активізація та розвиток. Також виявлення впливу наукової творчості на відчуття щастя викладачів ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вернадский В.И. Письма Н.Е. Вернадской (1886 - 1889). М.: Наука, 1988.
2. Гумилевский Л.И. Вернадский. – М., «Молодая гвардия», 1967. – 256 с.
3. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – 320 с.
4. Туриніна О. Л. Психологія творчості: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2007. – 160 с.